

Hur påverkas barn av att en förälder blir av med jobbet?

En analys av arbetsplatsnedläggningar 1995–2000

Eva Mörk

Anna Sjögren

Helena Svaleryd

Hur påverkas barn av att en förälder blir av med jobbet?^a

En analys av arbetsplatsnedläggningar 1995–2000

av

Eva Mörk^b, Anna Sjögren^c och Helena Svaleryd^d

2019-02-18

Sammanfattning

Vi undersöker hur barn påverkas när en förälder blir av med jobbet på grund av en arbetsplatsnedläggning. Likt tidigare forskning finner vi att föräldrarna själva drabbas av högre arbetslöshetsrisk, lägre arbetsinkomster och sämre hälsa. Vi finner också att familjens disponibla inkomst blir lägre och att risken för skilsmässa ökar. Det ser dock ut som att dessa negativa konsekvenser inte drabbar barnen. Vi finner inte några tecken på att barnens hälsa eller skolresultat försämras. Inte heller verkar det gå sämre för barnen på arbetsmarknaden när de är unga vuxna.

---

^a Denna rapport är en populärvetenskaplig sammanfattning av IFAU Working paper 2019:3.

^b Eva Mörk, eva.mork@nek.uu.se, UCL, UCFS, Uppsala universitet samt CESifo, IZA och IEB.

^c Anna Sjögren, anna.sjogren@ifau.uu.se, IFAU och UCLS, Uppsala universitet.

^d Helena Svaleryd, helena.svaleryd@nek.uu.se, UCLS och UCFS, Uppsala universitet.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	3
2	Varför skulle föräldrars jobbförlust påverka barns utveckling?.....	5
2.1	Den svenska kontexten på det sena 1990-talet.....	6
3	Metod och data.....	7
3.1	Data.....	8
3.2	Beskrivande statistik.....	9
3.3	Att hitta en lämplig kontrollgrupp.....	11
4	Resultat.....	12
4.1	Barns hälsa och föräldrars jobbförlust.....	12
4.2	Effekter av föräldrars jobbförlust på barns skolgång och utfall som unga vuxna.....	16
4.3	Hur påverkas föräldrarna och familjen av att förlora jobbet?.....	19
5	Slutsatser.....	24
	Referenser.....	26
	Bilaga.....	29

1 Introduktion

Barns utveckling påverkas av såväl den tid som föräldrarna tillbringar med barnen som av familjens tillgång till materiella och andra resurser. Det finns därför en risk att en del av bördan av att en förälder förlorar jobbet bärs av barnen. Tidigare forskning har visat att den som förlorar jobbet vid en företagsnedläggning under en lång tid oftare är arbetslös, tjänar mindre, har sämre hälsa och löper högre risk att skilja sig än andra.¹ Syftet med denna rapport är att undersöka om även barn till de som förlorar jobbet drabbas. Hur påverkas barnens hälsa, deras skolgång och situationen som unga vuxna? Förstår vi detta kan vi bättre skydda barn och deras familjer från negativa arbetsmarknadschocker.

Det finns flera tidigare studier som har undersökt effekterna av att en förälder förlorar jobbet på bland annat hälsa, skolresultat, utbildnings- och arbetsmarknadsutfall. Dessa studier ger inte någon samstämmig bild; medan vissa finner negativa effekter på barnen, finner andra noll-effekter och en del studier finner positiva effekter av att mammor förlorar jobbet. (Rege m.fl., 2011; Page m.fl., 2017; Bratberg, 2008; Oreopoulos, 2008) Ett skäl till bristen på samstämmighet kan vara att olika studier har hanterat metodologiska utmaningar på olika sätt och haft begränsad tillgång till data.²

I idealsituationen vill vi forskare jämföra identiska familjer där några familjer slumpmässigt drabbas av arbetslöshet. Men arbetslöshet är inte slumpmässig, utan beror ofta på egenskaper som också kan samvariera med t.ex. ekonomi och hälsa. Genom att studera arbetsplatsnedläggningar har forskningen undvikit en del av dessa selektionsproblem. Tidigare forskning har dock visat att inte heller arbetsplatsnedläggningar är slumpmässiga utan att de som arbetar på arbetsplatser som läggs ner tenderar att skilja sig åt från personer som arbetar på arbetsplatser som inte läggs ner (se, t. ex. Eliason och Storrie, 2009a och b). För att hantera denna selektion använder vi en strategi som går ut på att hitta individer som är så lika som möjligt med avseende på sådant som kan tänkas påverka både sannolikheten att arbeta på en arbetsplats som läggs ner och de utfall vi är intresserade av att studera, som t.ex. föräldrarnas och barnens tidigare hälsa.

För att mäta effekter på barns hälsa behövs objektiva mått på denna. De flesta tidigare studier använder enkätdata där barnets förälder (eller barnet själv) har fått svara på frågor om hur barnet mår. Här finns en risk att sättet att svara, vid ett givet hälsotillstånd, påverkas av att föräldern förlorat jobbet,

---

¹ Se exempelvis Jacobsen m.fl. 1993; Eliason och Storrie, 2009b; Sullivan och von Wachter, 2009; och Eliason, 2011.

² I Tabell A1 i Mörk m.fl. (2019) sammanfattar vi tidigare studier och metoderna de använt.

eftersom jobbförlusten kan innebära en ökad allmän oro. Det är också tänkbart att svaret påverkas av att en arbetslös förälder tillbringar mer tid med barnen och därför är mer uppmärksam på barnets hälsotillstånd. Liksom Mörk m.fl. (2014) använder vi oss istället av sjukhusvård kopplade till olika typer av diagnosgrupper. Detta ger oss objektiva mått eftersom en utomstående läkare bedömt barnets tillstånd. Måttet är dock inte helt perfekt eftersom det kan påverkas av föräldrars olika benägenhet att söka vård för sina barn, i vilket fall det finns risk för att vi under(över)skattar hälsoeffekter om föräldrar som förlorar jobbet blir mindre(mer) benägna att söka vård för sina barn.

I våra data observerar vi alla föräldrar som arbetar på en arbetsplats som läggs ned mellan 1995 och 2000. Totalt kan vi följa 141 533 barn i åldrarna 2–18 år vars föräldrar förlorar jobbet, 56 509 för att mamma gör det och 85 024 för att pappa gör det. Vi jämför utvecklingen för dessa barn under åren runt nedläggningen med utvecklingen hos barn som i en rad avseenden är identiska med de drabbade barnen, men vars föräldrar inte förlorar jobbet i en arbetsplatsnedläggning. Förutom att analysera vad som händer med barnen, undersöker vi också konsekvenser för föräldrarna själva. Liksom tidigare svenska studier finner vi att en person som förlorar jobbet under efterföljande år har lägre inkomst, större risk att vara arbetslös och sämre hälsa.

Under en tioårsperiod efter arbetsplats-nedläggningen finner vi en ökad mortalitet bland fäder som förlorar jobbet. För mödrar finner vi istället att förlusten av arbete leder till en ökad risk att vårdas på sjukhus för psykiatriska och alkoholrelaterade sjukdomar. De negativa konsekvenserna som vi ser för föräldrarna tycks dock inte drabba barnen. Under samma tioåriga uppföljningsperiod finner vi inte några effekter på vare sig mortalitet eller sjukhusvård. När vi istället studerar barnens utbildnings- och arbetsmarknadsutfall kan man vid första anblick tolka det som att det går sämre i skolan för drabbade barn och att fler behöver ekonomiskt bistånd som unga vuxna. Men vår analys visar också att dessa skillnader finns redan innan föräldrarna drabbas av en arbetsplatsnedläggning. Vi drar alltså slutsatsen att dessa skillnader inte beror på föräldrarnas jobbförlust.

I nästa avsnitt diskuterar vi genom vilka kanaler som föräldrars jobbförlust kan tänkas drabba barnen och vad tidigare studier har funnit. Vi beskriver också i korthet den institutionalia som omgärdar svenska familjer. I avsnitt 3 presenterar vi de data som vi använder liksom vår empiriska metod. Avsnitt 4 avslutar med en diskussion av rapportens huvudsakliga slutsatser.

2 Varför skulle föräldrars jobbförlust påverka barns utveckling?

Man kan likna barns utveckling vid en investeringsprocess där såväl föräldrars tid, kärlek och omsorg, såväl som sådant familjer betalar för, tex. boendestandard, mat, kläder, fritidsaktiviteter är viktiga insatsvaror. Även investeringar som görs av samhället, så som hälsovård, barnomsorg, skolgång en god miljö etc. spelar roll. Dessutom påverkar barns fortsatta utveckling av deras hälsa och utveckling sedan tidigare (se exempelvis, Almond och Currie, 2011).

När en förälder förlorar jobbet påverkas investeringsprocessen på flera sätt. Tidigare forskning har visat att den som blir av med jobbet till följd av en arbetsplatsnedläggning under en lång tid har sämre inkomster och högre arbetslöshetsrisk (Eliason och Storrie, 2006; Bratberg m.fl., 2008 och Hilger, 2016). Detta innebär att familjens konsumtionsmöjligheter begränsas på ett sätt som kan påverka barnet.

Att förlora jobbet påverkar också förutsättningarna för föräldraskapet på andra sätt. Den som inte har ett jobb att gå till borde rimligen ha mer tid för omvårdnad, lek, sagoläsning och att hjälpa med läxor. Samtidigt kan behovet att söka ett nytt jobb, stressen över en ansträngd ekonomi, stukad självkänsla och växande avstånd till arbetslivet få negativa konsekvenser för såväl föräldraskap som husfrid (Conger och Conger, 2007). Det kan också finnas skilda förväntningar som gör att dessa faktorer påverkar mäns och kvinnors tidsanvändning olika och att barn därmed påverkas olika beroende på vilken förälder som förlorar jobbet.

Tidigare nordisk forskning visar att arbetsplatsnedläggningar har negativa konsekvenser för de drabbades hälsa på sätt som kan förväntas försvåra ett gott föräldraskap. Eliason och Storrie, 2009a; Eliason, 2014, Eliason och Storrie, 2009b; Browning och Heinesen, 2012 och Kuhn m.fl., 2009, finner att jobbförlust ökar risken för alkoholproblem, innebär försämrad psykisk hälsa och förhöjd risk för förtida död. Även risken för skilsmässa ökar (Eliason, 2012; Huttunen och Kellokumpu, 2016).

Det finns ett antal tidigare studier av konsekvenser av jobbförlust på de drabbades barn. Lindo (2011) visar att amerikanska barn vars mammors partner förlorade jobbet under graviditeten föddes med lägre födelsevikt. Hong Liu och Zhong Zhao (2014) visar på stora negativa konsekvenser för kinesiska barns vikt- och längdökning när deras pappor förlorade jobbet, men effekterna av att mammorna förlorade jobbet var mindre och inte signifikanta. Schaller och Zerpa (2015) finner i en amerikansk enkätstudie att föräldrars bedömning av barnens psykiska och fysiska hälsa generellt försämrades vid jobbförlust.

Pappors jobbförlust ökade särskilt risken för ångest och depression hos barnen. I familjer med låg socioekonomisk status ökade också risken för skador när pappan förlorade jobbet. I familjer med hög socioekonomiskstatus ledde mammors jobbförlust däremot till minskad risk för infektioner bland barnen. I Mörk m.fl. (2014) undersöker vi istället effekter av att en förälder blir arbetslös genom att jämföra barnets hälsa under år då båda föräldrar har jobb med år då någon förälder är arbetslös. Vi finner att föräldrars arbetslöshet höjer risken för att behöva sjukhusvård med 1 procent på kort sikt och med 5 procent på längre sikt.

Rege m.fl. (2011) studerar norska skolelevers betyg. De finner att barn som var 14 år när deras pappor förlorade jobbet fick sämre grundskolebetyg. Om det istället var mamman som förlorade jobbet finns en tendens till att barnens betyg förbättras. Även Stevens och Schaller (2011) finner, när de studerar amerikanska data, att familjeförsörjarens jobbförlust försämrar barns skolresultat; sannolikheten att behöva gå om en årskurs ökar med 15 procent. När Bratberg m.fl. (2008) och Hilger (2016) istället studerar långsiktseffekter på barnens framtida arbetsinkomster (i Norge och i USA) finner de däremot att föräldrars jobbförlust inte har några betydande effekter på barnen.

2.1 Den svenska kontexten på det sena 1990-talet

Om och hur den eventuella finansiella och psykologiska stress som följer av att en förälder förlorar jobbet får konsekvenser för barnen beror sannolikt på en rad institutionella faktorer såsom förekomsten av arbetslöshetsförsäkring, aktiv arbetsmarknadspolitik, barnomsorg och tillgång till hälsovård för såväl barn som vuxna. Även normer kring jämställt försörjnings- och föräldraansvar spelar sannolikt in. Hur såg det ut för de familjer vi studerar, dvs. familjer som drabbades av arbetsplatsnedläggningar under det sena 1990-talet?

I Sverige finns en stark norm om att båda föräldrarna ska bidra till familjens försörjning som understöds av starka ekonomiska incitament via individuell beskattning, höga marginalsatser och inkomstrelaterade ersättningar i sjuk- och föräldraförsäkringen och pensionssystemet. En följd av detta är att de flesta småbarnsmammor sedan länge arbetar även om många arbetar deltid. Enligt OECD (2005) arbetade 75–80 procent av de svenska småbarnsmammorna under den period vi studerar. Tidsanvändningsstudier på 1990-talet, visar att mammor med små barn ägnade ca 7 timmar om dagen åt hushållsarbete, medan pappor ägnade knappt 4 timmar åt detta (SCB, 1992). Av denna tid lade

mammorna 2 timmar och 45 minuter på barnen. Motsvarande för papporna var 1 timme och 10 minuter.³

På 1990-talet gick det stora flertalet svenska barn i förskola: ungefär 50 procent av 1–2 åringarna och 70 procent av 3–6 åringarna (Lundin m.fl., 2008). I många kommuner var dock tillgången till förskoleplatser begränsad till föräldrar med jobb och barnomsorgsavgifterna var också avsevärt högre än idag. Det är alltså inte säkert att friställda föräldrar fick eller hade råd med att ha kvar sina barn i förskolan.⁴ Jämfört med idag så var arbetslöshetsförsäkring- en dock mer generös eftersom färre arbetstagare slog i taket A-kassan.

Det finns skäl att tro att det välfärdssystem som omger familjer som förlorar jobbet begränsar den ekonomiska stressen som drabbar familjen. Däremot är det möjligt att de starka normer och incitament som finns att snabbt hitta ett nytt arbete gör att mammor och pappor i samma utsträckning känner stress och en förlust av identitet när de förlorar sin anknytning till arbetsmarknaden. Det är därför sannolikt mindre troligt att hitta positiva effekter på barnen av att mammor förlorar ett jobb i Sverige än i andra länder.

3 Metod och data

När man ska studera effekter på barn av att en förälder förlorar sitt jobb är det viktigt att i) hitta lämpliga mått på hälsa, skolresultat och tidiga arbetsmarknadsutfall ii) identifiera barn vars föräldrar drabbas av en arbetsplatsnedläggning iii) identifiera barn som är mycket lika de drabbade barnen och vars hälso- och arbetsmarknadsutfall hade följt samma utveckling om den förra gruppen inte hade haft föräldrar som förlorat jobbet. Är dessa tre punkter uppfyllda så är det sedan enkelt att jämföra utvecklingen bland barnen som drabbats med barnen som inte drabbats. I detta avsnitt beskriver vi det datamaterial som använts i studien och den metod vi använder för att hitta så jämförbara barn som möjligt.

---

³ Detta kan jämföras med Guryan m.fl. (2008) som visar att amerikanska småbarnsmammor 2004 lade ca 21 timmar per vecka på barnrelaterade sysslor, medan papporna lade 9 timmar och 40 minuter.

⁴ I Aalto m.fl. (2019) visar vi att tillgång till förskola för arbetslösa barn på kort sikt ökade risken för infektioner, men på lång sikt minskade risken för att medicineras för astma, allergi och andra luftvägsbesvär.

3.1 Data

Vi använder data från flera olika källor. Från Socialstyrelsen kommer slutenvårdsregistret och dödsorsaksregistret. Det förra innehåller uppgifter om alla slutenvårdstillfällen på sjukhus med information om huvuddiagnos och bidiagnoser. Dessa register kan kopplas till register från Statistiska centralbyrån med information om födelseår, kön, familjerelationer, utbildning, inkomster från arbete, transfereringar och ekonomiskt bistånd, till årskurs 9-registret med uppgifter om slutbetyg i grundskolan och till Arbetsförmedlingens register över arbetsökande. Arbetsplatsnedläggningar identifieras genom att i SCB:s register över arbetsplatser och arbetstagare (FAD och RAMS) identifiera arbetsställen som har minst tio anställda ett visst år men som inte finns kvar året efteråt. Datamaterialen innehåller uppgifter om alla 0–18-åringar och deras föräldrar under perioden 1987–2010.

Vi studerar alla barn vars föräldrar jobbade på arbetsställen som lade ned under perioden 1995–2000.⁵ Vi väljer denna period för att dels kunna undersöka vad som händer före nedläggning, dels kunna följa barnen och föräldrarna under flera år efter nedläggningen. Vi gör sedan ett 25-procentigt slumpvis urval av alla barn vars föräldrar jobbade på en arbetsplats som inte lades ner. Vi följer barnen och föräldrarna, när så är möjligt upp till 8 år före och 10 år efter nedläggningsåret. Det betyder att barnen följs från tidigast födsel och som längst tills de är 28 år gamla, beroende på ålder vid nedläggning.

Vi studerar konsekvenser av en förälders jobbförlust på barnens hälsa, utbildning och arbetsmarknadsutfall. På hälsoområdet undersöker vi två typer av utfall, dels *dödsfall*, som tack och lov är sällsynt, men som ändå är ett objektivi mått på ohälsa, dels *sjukhusvård* som också det fångar allvarlig ohälsa. Vi undersöker om ett barn alls vårdats på sjukhus under ett år, men också om barnet fått sjukhusvård för olika diagnostyper. De diagnosgrupper vi studerar inkluderar bl.a. vård för sådant som hade kunnat undvikas om barnet fått adekvat omvårdnad, preventiv vård eller primärvård, *undvikbar vård*. Vi studerar också sjukhusvård till följd av psykiatrisk sjukdom, alkoholrelaterade sjukdomsfall, självdestruktiv handling eller misshandel (*psykisk ohälsa och annan beteendeproblematik*)⁶. Förutom årliga indikatorer för behov av vård,

---

⁵ Vi definierar en arbetsplats som nedlagd ett visst år t om den finns och har minst tio anställda år t men inte längre finns kvar år året därpå, $t+1$. Vi identifierar sedan alla barn som är mellan 2 och 18 och vars båda föräldrar två och tre år tillbaka, alltså i $t-2$ och $t-3$, jobbade på en arbetsplats. Vi begränsar oss inte till att föräldrarna jobbar kvar på samma arbetsplats också i $t-1$ eftersom arbetsplatsnedläggningar ofta föregås av neddragningar och att anställda självmant söker sig därifrån. 1,35 procent av alla 2–18 i vårt urval drabbas av att mammas jobb läggs ned och 1,74 av att pappas jobb läggs ned.

⁶ De olika diagnosgrupperingarna beskrivs mer utförligt i Tabell A1.

skapar vi aggregerade mått för behov av vård 2–4 år före och upp till 10 år efter att en förälder förlorat jobbet.

Vidare undersöker vi hur det går i skolan. Vi undersöker meritvärdet från grundskolan (*betyg åk 9*) och om barnet har slutfört minst treårigt *gymnasium* vid 20 års ålder⁷. Vi studerar också hur det går som ung vuxen, dels om en individ i åldrarna 20 till 23 har varit registrerad som *arbetslös* eller deltagit i ett arbetsmarknadsprogram, dels om individen bor i ett hushåll som tar emot *ekonomiskt bistånd* vid samma ålder.

För att förstå på vilket sätt barn och unga påverkas av att en förälder förlorar jobbet undersöker vi också hur föräldern själv påverkas. Det som skiljer vår studie från tidigare studier av arbetsplatsnedläggningar är just att vi fokuserar både på föräldrarna och deras barn. Det är därför intressant att jämföra om föräldrar påverkas på samma sätt som andra vuxna. Vi presenterar analyser av effekter på *arbetslöshet*, *arbetsinkomster*, *disponibel inkomst* och mottagande av *ekonomiskt bistånd*. Vi undersöker också förekomsten av *skilsmässa* eller separation. Även för föräldrarna undersöker vi olika hälsomått som *dödsfall*, *sjukhusvård* i allmänhet och sjukhusvård till följd av en *alkoholrelaterad sjukdom* eller till följd av *psykisk sjukdom*.

3.2 Beskrivande statistik

Tabell 1 beskriver den studerade populationen barn och deras föräldrar. Vi visar genomsnittsegenskaper dels för de urval av barn vars mammor och pappor förlorat jobbet, dels för de familjer där ingen förälder förlorat jobbet.

Det finns skillnader mellan de familjer som drabbas av en arbetsplatsnedläggning och de familjer som inte gör det. Skillnaderna tyder på att personer med sämre hälsa och sämre förutsättningar på arbetsmarknaden löper större risk att förlora jobbet och att drabbade familjer därmed är negativt selekterade. Barn till friställda föräldrar är något yngre, men det är också de friställda föräldrarna. Barn till friställda har också lägre betygsrang än andra barn och barn vars mammor friställs har en något högre risk att vårdas på sjukhus. Jämfört med föräldrar där båda har kvar sitt jobb har de friställda föräldrarna lägre utbildningsnivå, kortare anställningstid och är oftare födda utanför Sverige. Det är också vanligare att de är separerade från barnets andra förälder. De friställda mamorna har sämre hälsa än andra mammor, men denna skillnad finns inte bland papporna. Notera att vissa föräldrar är registrerade på arbetsförmedlingen redan innan de blir friställda. Detta kan bero på att de jobbar deltid.

---

⁷ När vi undersöker meritvärdet i årskurs 9 rangordnar vi alla elever i en avgångskohort efter sitt meritvärde och tilldelar dem en percentil i betygsfördelningen.

Tabell 1 Beskrivande statistik⁸

	Arbetsplats inte nedlagd	Arbetsplats nedlagd	Skillnad	(p-värde)
Mamma-urval				
Barnets egenskaper				
Pojke	1,49	1,49	-0,00	0,00
Ålder	8,77	8,55	0,22	0,00
Sjukhusvård	45,25	46,29	-1,04	0,25
Psykisk ohälsa, alkohol mm	1,56	1,82	-0,26	0,13
Undvikbar diagnos	6,29	6,65	-0,37	0,28
Betyg åk9	53,05	50,16	2,89	0,00
Mammas egenskaper				
Ålder	37,95	37,49	0,46	0,00
Grundskola	0,12	0,16	-0,04	0,00
Gymnasium	0,50	0,53	-0,03	0,00
Universitet	0,38	0,31	0,07	0,00
Född i Sverige	0,90	0,88	0,02	0,00
Frånskild	0,18	0,22	-0,04	0,00
Tid på arbetsplats	4,94	4,44	0,50	0,00
Arbetslös	0,06	0,09	-0,02	0,00
Disponibel inkomst (SEK)	366 377	362 523	3 854	0,00
Arbetsinkomst (SEK)	186 236	185 518	718	0,05
Ekonomiskt bistånd	0,04	0,05	-0,01	0,00
Sjukhusvård	50,79	55,23	-4,44	0,00
Alkoholrelaterad vård	0,56	1,08	-0,52	0,00
Psykisk sjukdom	2,26	3,06	-0,80	0,00
Antal obs	1 004 172	56 509		

⁸ Alla egenskaper är mätta vid $t - 2$. Sjukhusvård, undvikbar diagnos, psykisk ohälsa mm, alkoholrelaterad vård och psykisk sjukdom är mätta per 1000 personer. Tid på arbetsplats (censureras vid) kan maximalt vara 7 år. Arbetslöshet mäts som att vara registrerad vid arbetsförmedlingen som öppet arbetslös eller i program. I relevant population för att mäta betyg i åk 9 ingår endast personer 16 år. Detta urval är mindre och utgörs av totalt 3201 barn till mammor vars arbetsplatser läggs ned och 3 922 barn vars pappors arbetsplatser läggs ned.

Tabell 1 (forts)

	Arbetsplats inte nedlagd	Arbetsplats nedlagd	Skillnad	(p-värde)
Pappa-urval				
Barnets egenskaper				
Pojke	1,49	1,49	-0,00	0,93
Ålder	7,80	7,69	0,11	0,00
Sjukhusvård	52,64	52,34	0,31	0,70
Psykisk ohälsa, alkohol mm	1,61	1,54	0,07	0,62
Undvikbar diagnos	8,77	8,70	0,07	0,84
Betyg åk9	52,64	50,38	2,27	0,00
Pappas egenskaper				
Ålder	39,20	39,01	0,19	0,00
Grundskola	0,19	0,20	-0,00	0,01
Gymnasium	0,48	0,48	-0,01	0,00
Universitet	0,33	0,32	0,01	0,00
Född i Sverige	0,90	0,89	0,01	0,00
Frånskild	0,16	0,17	-0,01	0,00
Tid på arbetsplats	5,21	4,64	0,57	0,00
Arbetslös	0,06	0,09	-0,03	0,00
Disponibel inkomst (SEK)	368 028	368 447	-419	0,93
Arbetsinkomst (SEK)	304 597	301 808	2 789	0,00
Ekonomiskt bistånd	0,03	0,04	-0,01	0,00
Sjukhusvård	44,63	43,95	0,68	0,35
Alkoholrelaterad vård	1,61	1,55	0,05	0,71
Psykisk sjukdom	2,81	2,67	0,14	0,45
Antal obs	1 193 596	85 024		

3.3 Att hitta en lämplig kontrollgrupp

Av den beskrivande statistiken framgår att familjer som drabbas av en arbetsplatsnedläggning har sämre förutsättningar och utfall än andra familjer. Vi använder oss av de drabbade familjernas egenskaper före nedläggningen för att välja kontrollfamiljer bland de familjer som inte är drabbade. Målsättningen är att hitta kontrollfamiljer som är så snarlika de drabbade familjerna som möjligt vad gäller egenskaper som kan predicera att en familj drabbas av en nedläggning och som kan tänkas ha betydelse för de utfall vi är intresserade av. Den matchningsmetod som används inklusive en lista över de variabler vi matchar på beskrivs ingående i Mörk m.fl. (2019). Här nöjer vi oss med att konstatera

att de skillnader i egenskaper som visades i Tabell 1, inte längre framträder i det s.k. matchade urvalet av kontrollfamiljer.

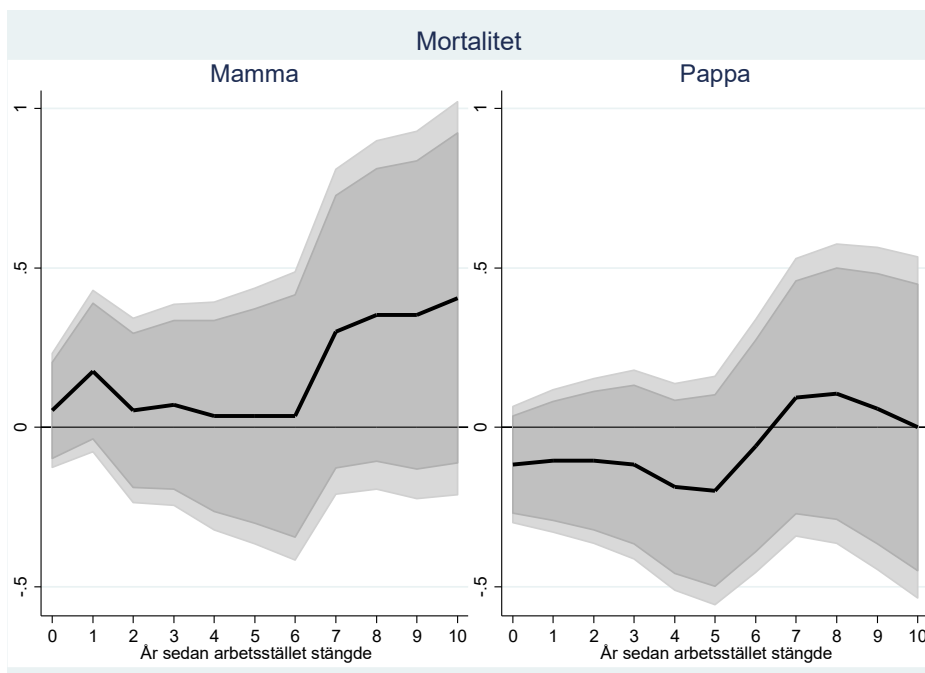
4 Resultat

I detta avsnitt presenterar vi resultaten av analysen av hur barn och deras föräldrar påverkas av att den arbetsplats som föräldern jobbar på läggs ned. Vi inleder med att visa hur barnens hälsa påverkas på kort och lång sikt. Därefter presenterar vi effekter på betyg och som ung vuxen. För att bättre förstå resultaten presenterar vi sedan hur arbetsplatsnedläggningar påverkar föräldrarna själva.

4.1 Barns hälsa och föräldrars jobbförlust

Vi börjar med att undersöka om föräldrars jobbförlust påverkar det mest extrema hälsomåttet, dödsfall bland barn. I Figur 1 visar den kumulerade effekten på dödsfall per 1 000 barn under en tioårig uppföljningsperiod efter arbetsplatsnedläggning som drabbade mamman (till vänster) respektive pappan (till höger). Den mörkgrå ytan motsvarar 90 procent konfidensintervall och den ljusgrå yta motsvarar ett 95 procent konfidensintervall. Av figurerna framgår att det eventuellt finns en förhöjd risk att ett barn dör, som uppstår sju år efter att mammans arbetsplats läggs ned, men denna effekt är inte statistiskt signifikant. Det finns inget tecken på att en nedläggning av pappans arbetsplats leder till fler dödsfall bland barn.

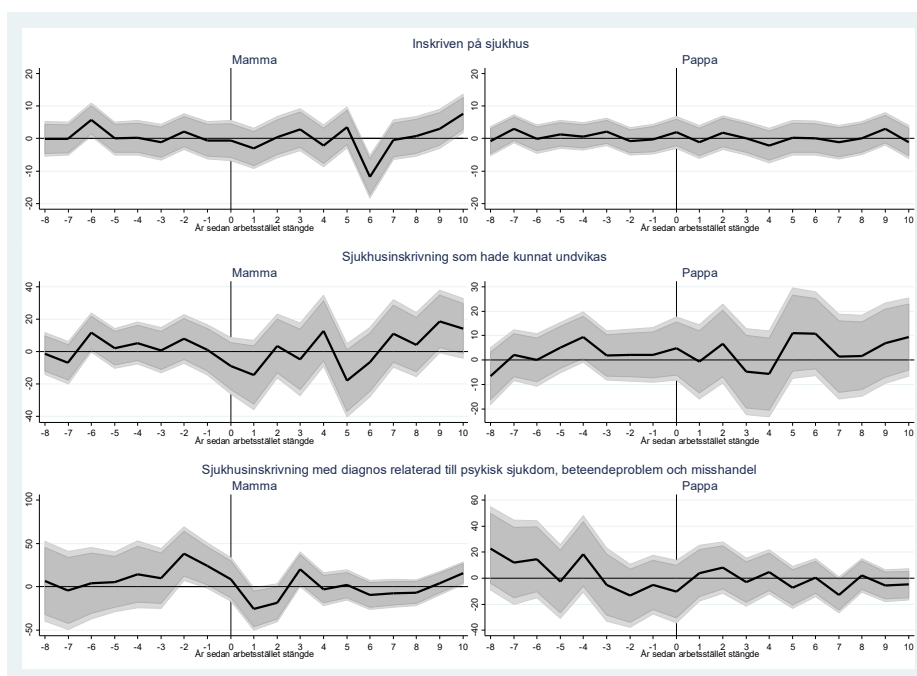
Figur 1 Effekt av förälders jobbförlust på antal dödsfall per 1 000 barn från arbetsställets nedläggning till år t i upp till t = 10

Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall.

I nästa steg studerar vi istället effekten av en arbetsplatsnedläggning på sannolikheten att barn vårdas på sjukhus. Detta är en vanligare händelse än ett dödsfall, men det är fortfarande sällsynt. Totalt, i den matchade studiepopulationen, är det 280 av 1 000 barn som under en tioårsperiod som någonsin vårdas på sjukhus. Figur 2 visar effekter på risken att vårdas på sjukhus per 1 000 barn under en åttaårsperiod före och 10 år efter arbetsplatsnedläggningen, när vi jämför de drabbade barnen med kontrollgruppen. Överst visas effekten på all typ av sjukhusvård, i mitten effekten på risken att vårdas till följd av en undvikbar diagnos och längst ned effekten på vård till följd av psykisk sjukdom, alkohol och beroendeproblem samt misshandel. Eftersom barnen i urvalet är två till arton år gamla vid tiden för arbetsplatsnedläggningen är det förstås så att de yngre barnen inte kan följas under så lång period före nedläggningen.

Figur 2 Effekt av förälders jobbförlust på sjukhusinskrivning (procent) 8 år före och 10 år efter nedläggning

Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall.

Vi kan konstatera att det inte finns några uppenbara tecken på att barnens hälsa förändras i samband med att föräldern förlorar jobbet och det finns inte heller någon tydlig trend mot höjd (eller minskad) risk för att vårdas på sjukhus under åren efter nedläggningen. Konfidensintervallen är breda och även om det för vissa år finns signifikanta estimat, tyder mönstret inte på att detta skulle vara kausala effekter av att föräldrarnas arbetsplats läggs ned. Det finns dessutom vissa signifikanta skillnader mellan de drabbade barnen och kontrollgruppen redan före arbetsplatsnedläggningen, vilket gör det svårt att tolka enstaka signifikanta estimat efter nedläggningen som kausala effekter. Eftersom det är så sällsynt att behöva sjukhusvård, blir skattningar för enstaka år osäkra och därför visar vi i Tabell 2 istället hur sannolikheten för att vårdas på sjukhus någon gång påverkas under en tioårsperiod efter att familjen drabbats av en arbetsplatsnedläggning.

Resultaten i Tabell 2 tyder inte heller de på att barns hälsa försämras när en förälder förlorar sitt jobb i en arbetsplatsnedläggning. Överlag är effektskattningarna små i förhållande till genomsnittet i populationen och de är inte

statistiskt signifikant skilda från noll. Effekterna före nedläggning är också små och insignifikanta, vilket tyder på att hälsotrenderna bland de barn som drabbas av nedläggningar inte skiljer sig nämnvärt från kontrollgruppen och att vår matchningsmetod har fungerat väl. Det finns ett signifikant estimat i tabellen. Barn vars pappors arbetsplats läggs ned har lägre risk att vårdas på sjukhus för psykisk sjukdom, alkohol och beroendeproblematik eller misshandel. Estimatet tyder på en minskning med ca 8 procent jämfört med genomsnittet i populationen. I ljuset av att vi testar flera olika hypoteser i denna uppsats finns det anledning att vara försiktig med att tolka detta estimat som evidens för en positiv hälsoeffekt, i synnerhet som vi inte finner motsvarande mönster i Figur 2. Sammanfattningsvis finns inte evidens för att barns hälsa drabbas negativt av att föräldrars arbetsplatser läggs ned.

Tabell 2 Effekt av föräldrars jobbförlust på risken att barn vårdas på sjukhus 0–10 år efter nedläggningen och placeboskattningar för perioden 3–5 år före nedläggning. (per 1000 barn)

	Sjukhusvård	Undvikbar Diagnos	Psykisk sjukdom mm
Mammas arbetsplats läggs ned			
Effekt 0–10 år efter arbetsplatsnedläggning	1,796 (2,785)	-0,345 (1,069)	0,417 (1,171)
Antal observationer	1 033 977	1 033 977	1 033 977
Antal drabbade barn	55 114	55 114	55 114
Genomsnitt av beroende variabeln	278	30	37
Effekt 3–5 år före nedläggning	1,875 (2,171)	0,918 (0,977)	0,0987 (0,379)
Antal observationer	960 923	960 923	960 923
Antal drabbade barn	50 665	50 665	50 665
Pappas arbetsplats läggs ned			
Effekt 0–10 år efter arbetsplatsnedläggning	-0,0665 (2,282)	0,647 (0,893)	-2,755** (0,917)
Antal observationer	1 245 045	1 245 045	1 245 045
Antal drabbade barn	82 750	82 750	82 750
Genomsnitt av beroende variabeln	277	31	33
Effekt 3–5 år före nedläggning	0,740 (1,902)	0,890 (0,880)	0,000 (0,338)
Antal observationer	1 064 475	1 064 475	1 064 475
Antal drabbade barn	70 264	70 264	70 264

Not: Standardfel inom parenteser, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. Skattad med propensity score matchning baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korregerade för estimerad regressor. Genomsnitt beräknade på basis av det matchade urvalet.

4.2 Effekter av föräldrars jobbförlust på barns skolgång och utfall som unga vuxna

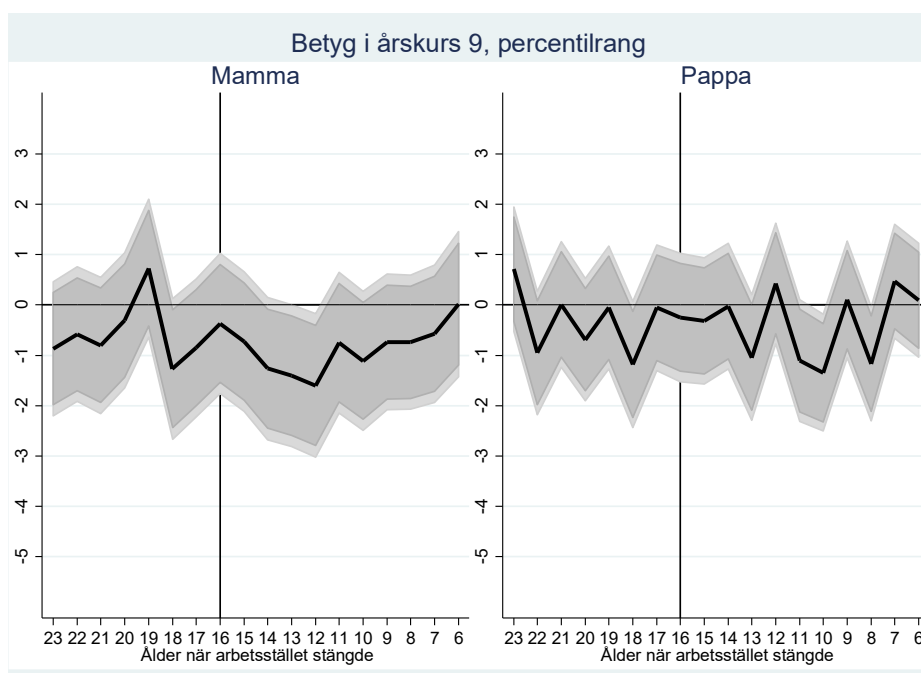
Vi undersöker härnäst om barns skolresultat och tidiga arbetsmarknadsutfall påverkas av att föräldrarna förlorar jobbet till följd av en arbetsplatsnedläggning. Vi börja med att studera betygen i årskurs 9 för barn vars föräldrar förlorar jobbet när de är 6 till 16 år gamla, liksom för dem som redan hade gått ut skolan när föräldern förlorade jobbet.⁹ De senare borde rimligen inte ha påverkats av en händelse som inte ännu har inträffat och fungerar därför som ett test av vår matchningsmodell. Resultaten visas i Figur 3. På *x*-axeln anges barnets ålder vid nedläggning. Notera att skalan på *x*-axeln är i omvänd ordning. Den heldragna vertikala linjen vid 16 markerar att barnet var 16 år gammalt och gick ut grundskolan samma år som arbetsplatsens nedläggning. Till vänster om den vertikala linjen visas skillnaden mellan behandlings- och kontrollgrupp för dem som slutat grundskolan redan innan föräldrarna förlorar arbetet, till höger för dem som fortfarande går i skolan när arbetsplatsen läggs ned.

Figuren visar att de skattade effekterna varierar rätt mycket i storlek från år till år och att konfidensintervallen är så vida att estimaten för enskilda åldrar vid arbetsplatsnedläggning för det mesta inte är statistiskt signifikant skilda från noll. För barn som var i 12–14-årsåldern när deras mamma förlorade jobbet finns det dock en negativ effekt på betygen i årskurs 9 och så även för dem som var 7 och 9–10 år när pappa förlorade jobbet. Men estimaten varierar mycket beroende på ålder vid nedläggning. Dessutom finns det statistiskt signifikanta estimat även för ungdomar som redan hade gått ut grundskolan när föräldrarna förlorade jobbet. Detta tyder på att vår modell inte helt lyckas skapa en jämförbar kontrollgrupp och att vi därför inte bör tolka estimaten som orsakssamband.

---

⁹ Avgångselevernas i årskurs 9 meritvärde har percentilrankats per avgångsår.

Figur 3 Effekt av föräldrars jobbförlust på betyg i årskurs 9 (percentilrankat meritvärde) efter ålder vi arbetsplatsnedläggning

Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall. På x-axeln anges barnets ålder vid nedläggning. Den heldragna vertikala linjen markerar att barnet gick ut grundskolan samma år som nedläggning. Till vänster om den vertikala linjen visas skillnad mellan behandlings- och kontrollgrupp för dem som slutat grundskolan redan innan föräldrarna förlorar arbetet, till höger dem som fortfarande går i skolan när arbetsplatsen läggs ned.

Vi undersöker också utfall som ung vuxen för de barn som i 6 till 16 års ålder drabbades av att en förälder förlorade jobbet i en arbetsplatsnedläggning. Resultaten presenteras i Tabell 3. I den övre panelen visas effekter av att mamman förlorade jobbet och i den nedre panelen visas effekter av att pappan förlorat jobbet. I bägge fallen visar vi först estimaten för dem som var 6–16 år när arbetsplatsnedläggningen ägde rum. Vi visar också placeboestimater för unga vuxna som inte ännu har förlorat jobbet. Det ser vid första anblick ut som att mammas jobbförlust leder till högre risk att behöva ekonomiskt bistånd och högre arbetslöshet som ung vuxen, men däremot ingen effekt på att klara gymnasiet och ingen effekt av att pappa förlorar jobbet. De signifikanta placeboresultaten visar dock att det inte går att trovärdigt dra slutsatser om effekter på hur det går som ung vuxen av skattningarna.

Tabell 3 Effekt av föräldrars jobb-förlust avslutat gymnasium vid 20 och ekonomiskt bistånd och arbetslöshet vid 20–23 års ålder

	Slutfört gymnasium vid 20 års ålder	Ekonomiskt bistånd vid 20–23 års ålder	Arbetslöshet vid 20–23 års ålder
Mammas arbetsplats läggs ned			
Arbetsplats-nedläggning vid 6–16 års ålder	-0,000640 (0,00334)	0,00814*** (0,00309)	0,00788* (0,00464)
Antal observationer	493 205	472 495	472 495
Antal drabbade barn	25 764	24 812	24 812
Genomsnitt av beroende variabeln	0,837	0,128	0,469
Arbetsplats-nedläggning vid > 23 års ålder	-0,0147* (0,00763)	0,0141** (0,00646)	0,0185** (0,00761)
Antal observationer	137 210	182 295	182 295
Antal drabbade barn	6 767	8 438	8 438
Pappas arbetsplats läggs ned			
Arbetsplats-nedläggning vid 6–16 års ålder	0,00154 (0,00286)	0,00345 (0,00276)	0,00623 (0,00402)
Antal observationer	534 279	496 151	496 151
Antal drabbade barn	35 618	33 233	33 233
Genomsnitt av beroende variabeln	0,841	0,135	0,478
Arbetsplats-nedläggning vid > 23 års ålder	-0,0118* (0,00673)	-0,00116 (0,00567)	0,0105 (0,00676)
Antal observationer	131 925	165 828	165 828
Antal drabbade barn	8 676	10 779	10 779

Not: Standardfel inom parenteser, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Genomsnitt beräknade på basis av det matchade urvalet.

Också när det gäller skolresultat och utfall som ung vuxen kan vi konstatera att det inte finns vare sig negativa eller positiva effekter på barnen av att en förälder förlorar jobbet. En möjlighet till denna avsaknad av påverkan på barnen är förstås att föräldrarna inte heller drabbas så hårt av att förlora jobbet. Vi undersöker detta i nästa avsnitt.

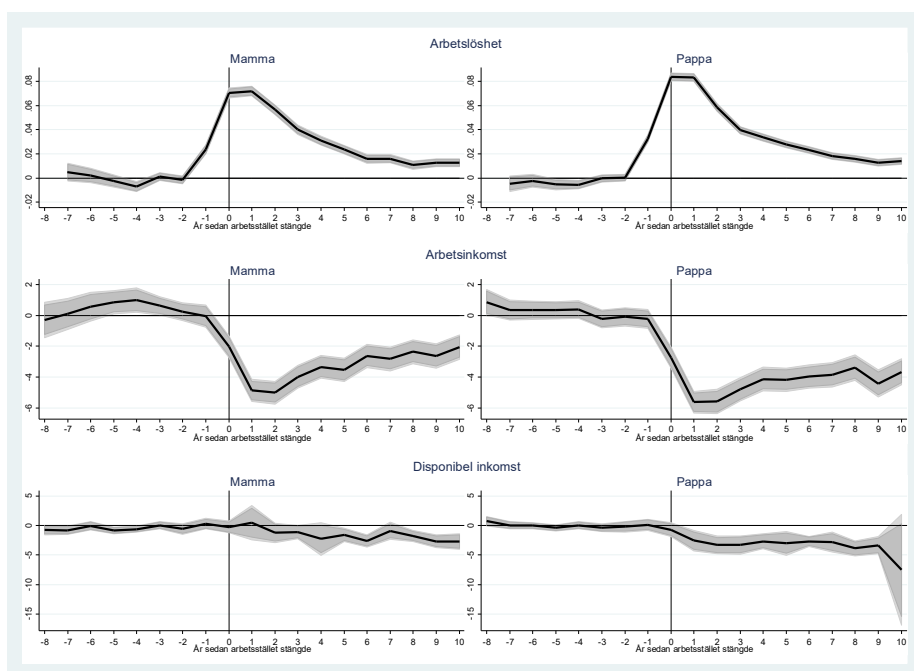
4.3 Hur påverkas föräldrarna och familjen av att förlora jobbet?

Tidigare forskning har visat att den som drabbas av en arbetsplatsnedläggning under en lång tid efteråt har högre arbetslöshetsrisk, lägre inkomst och sämre hälsa. Vi undersöker om så är fallet också med föräldrar eller om avsaknaden av effekter på barnen beror på att effekten på föräldrarna inte är så negativ som för vuxna i allmänhet.

Vi börjar med att undersöka hur arbetslöshet, arbetsinkomst och familjens disponibla inkomst utvecklas under åren före och efter att en förälder förlorar jobbet till följd av en arbetsplatsnedläggning. Resultaten redovisas i Figur 4. Av figuren framgår att risken för arbetslöshet stiger kraftigt i samband med arbetsplatsnedläggningen, men att långt ifrån alla blir arbetslösa. Åren precis efter nedläggningen ligger arbetslöshetsrisken 7 till 8 procentenheter högre än i kontrollgruppen, vilket motsvarar nästan en fördubbling av risken. Risken för arbetslöshet är något förhöjd även tio år efter nedläggningen. Storleken på dessa effekter ligger i linje med vad tidigare studier av svenska data har funnit (se tex Eliason och Storrie, 2006, 2009), och visar att de allra flesta som drabbas av en arbetsplatsnedläggning faktiskt hittar ett nytt jobb.

Arbetsinkomsterna minskar med 5–6 procent jämfört med kontrollgruppen i samband med nedläggning. Inte heller här återhämtar sig de drabbade jämfört med kontrollgruppen och mammorna tjänar 2 procent och papporna 4 procent mindre än kontrollgruppen ännu efter tio år. Även familjens disponibla inkomst påverkas negativt och långvarigt. Effekten är något större om det är pappan som förlorar jobbet, i vilket fall den disponibla inkomsten ligger 2–3 procent lägre än i kontrollgruppen. Även här är effekterna i linje med nordiska studier, men något lägre än vad man funnit i Nordamerika (Bratberg m.fl. 2008, Oreopoulos m.fl. 2008 och Page m.fl. 2009).

Figur 4 Effekter på föräldrar: Arbetslöshet (andel), Arbetsinkomst (procent) och Disponibel inkomst (procent) 8(7) år före och upp till 10 år efter nedläggning

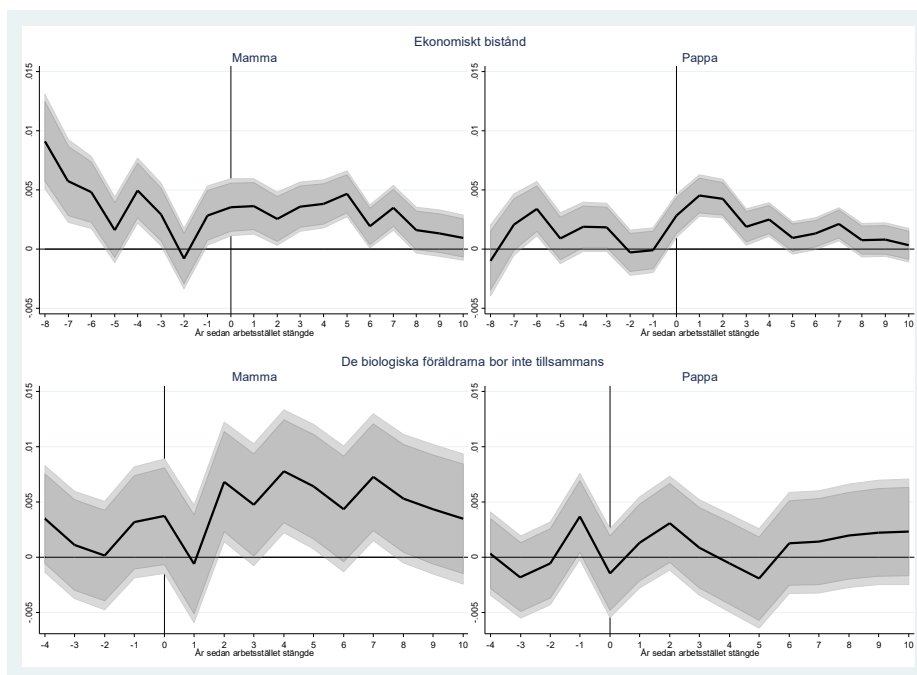
Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall. Arbetslöshet observeras endast från 1992, vilket innebär att pre-perioden endast är 7 år.

Familjen kan påverkas på en rad sätt av att en förälder förlorar jobbet. I Figur 5 studerar vi effekter på risken att ta emot ekonomiskt bistånd och på sannolikheten för att ett barns biologiska föräldrar bor tillsammans. Från den övre panelen, som visar om familjen mottar ekonomiskt bistånd, kan vi åter konstatera att modellen inte lyckas väl med att hitta en kontrollgrupp med likartad utveckling åren före arbetsplatsnedläggningen, åtminstone inte när det gäller mammors jobb förlust. Ökningen i mottagande av ekonomiskt bistånd efter att mammor förlorat jobbet är därför inte möjlig att tolka som en kausal effekt av att hon förlorat jobbet. Om vi istället fokuserar på pappor som förlorat jobbet ser resultaten mer trovärdiga ut, men även där finns det skillnader redan några år innan arbetsplatsen lades ned.

I den nedre panelen i Figur 5 visas effekter på skilsmässa eller separation. Det tycks inte finnas några effekter på familjeseparation av att pappor förlorar jobbet, men när mammor förlorar jobbet ser risken för skilsmässa ut att öka med en halv till en procentenhet. Detta motsvarar en ökning med ca 2–3

procent jämfört med andelen barn vars föräldrar är skilda i studiepopulationen, som är 27 procent.

Figur 5 Effekter på föräldrar: Ekonomiskt bistånd (andel), och familjeseparation (andel) 8 år före och upp till 10 år efter nedläggning

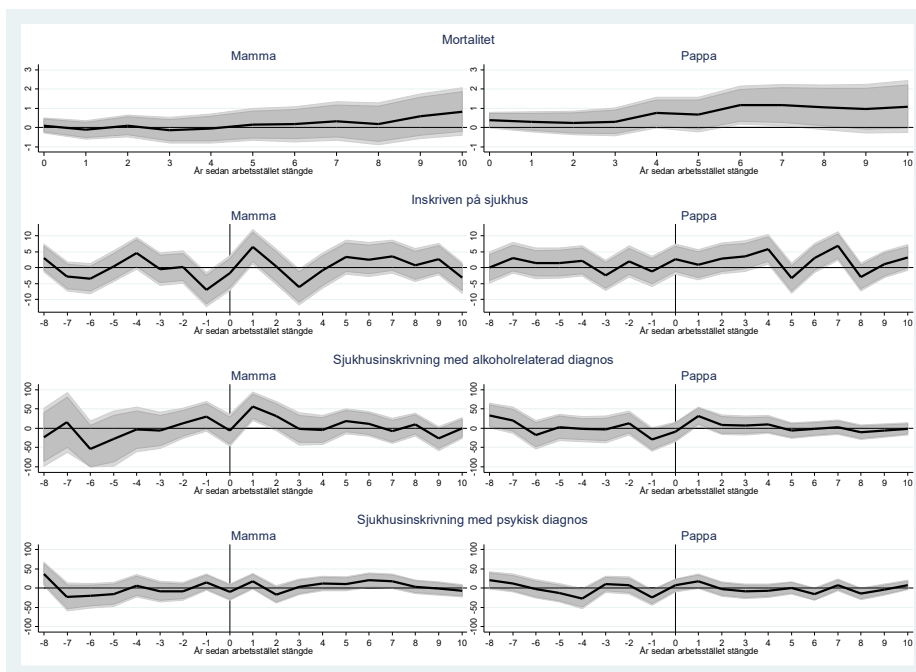
Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrigerade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall.

Slutligen undersöker vi om arbetsplatsnedläggningen har några konsekvenser för föräldrarnas hälsa. Vi undersöker mortalitet, sjukhusvård, alkoholrelaterad sjukdom och psykisk sjukdom. Resultaten visas i Figur 6. Först kan vi konstatera att andelen föräldrar som dör är högre bland de nedläggningsdrabbade än i kontrollgruppen. Skillnaden är aldrig statistisk signifikant skild från noll för mammor, men för papporna finns 6–7 år efter nedläggningen en statistisk signifikant förhöjd risk att dö, en ökning med nästan 10 procent, vilket kan jämföras med den förhöjda risk att dö om 44 procent som Eliason och Storrie (2009a) finner.

I den andra panelen undersöks sjukhusvård oavsett diagnos. Här är konfidensintervallen relativt breda, och det finns inte något uppenbart mönster. När vi stället studerar alkoholrelaterade sjukdomsfall, i den tredje panelen, finns det

tecken på att mammorna vars arbetsplats läggs ned löper förhöjd risk för att behöva vård på sjukhus. Ett år efter arbetsplatsnedläggningen är deras förhöjda risk hela 60 procent. Även för papporna finns en förhöjd risk, men den är mindre. Också för psykisk sjukdom finns tecken på negativa effekter för mammor som förlorar jobbet. Estimatet sex år efter nedläggning är statistiskt signifikant.

Figur 6 Effekt på föräldrar: Mortalitet (antal dödsfall per 1 000 mellan nedläggning och år t) and sjukhusinskrivning (procent)

Not: Skattad med propensity score matching baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korrekterade för estimerad regressor. Mörkgrå yta motsvarar 90 procent konfidensintervall, ljusgrå yta motsvarar 95 procent konfidensintervall. Estimat saknas för inskrivning för alkoholrelaterad diagnos för mödrar i t=-8 eftersom ingen fick denna diagnos då.

Precis som för barnen är det ovanligt med sjukhusvård och det finns skäl att i stället aggregera till längre tidsperioder för att minska osäkerheten i skattningarna. Vi undersöker hur föräldrarna påverkas under de tio första åren efter en arbetsplatsnedläggning i Tabell 4. I tabellen visas också placebo-skattningar som jämför de drabbade föräldrarna med kontrollgruppen 3–8 år innan arbetsplatsnedläggningen äger rum.

Tabell 4 Effekt av arbetsplatsnedläggning på föräldrarnas hälsa 0–10 år efter nedläggning

	Sjukhusvård	Psykisk sjukdom	Alkoholrelaterad sjukdom
	Mammas arbetsplats läggs ned		
Effekt 0–10 år efter arbetsplats-nedläggning	1,154 (2,971)	2 758** (1,015)	1,568* (0,618)
Antal observationer	1 041 576	1 041 576	1 041 576
Antal drabbade barn	55,474	55,474	55,474
Genomsnitt av beroende variabeln	352	28	10
Effekt 3–8 år före arbetsplats-nedläggning	0,555 (2,782)	-0,0358 (0,584)	-0,430 (0,292)
Antal observationer	1 051 724	1 051 724	1 051 724
Antal drabbade barn	55 878	55 878	55 878
	Pappas arbetsplats läggs ned		
Effekt 0–10 år efter arbetsplats-nedläggning	2,961 (2,403)	0,171 (0,843)	-0,524 (0,655)
Antal observationer	1 237 751	1 237 751	1 237 751
Antal drabbade barn	82,078	82,078	82,078
Genomsnitt av beroende variabeln	326	28	17
Effekt 3–8 år före arbetsplats-nedläggning	0,470 (2,039)	0,349 (0,503)	0,144 (0,366)
Antal observationer	1 252 236	1 252 236	1 252 236
Antal drabbade barn	83,063	83,063	83,063

Not: Standardfel inom parenteser, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. Skattad med propensity score matchning baserad på närmaste granne med återläggning. Standardfel korregerade för estimerad regressor. Genomsnitt beräknade på basis av det matchade urvalet.

Resultaten visar att risken för sjukhusvård i allmänhet inte ökar för de föräldrar som drabbas av en arbetsplatsnedläggning. Däremot tycks mammor vars arbetsplatser läggs ned få en förhöjd risk för att behöva vård för alkoholrelaterad sjukdom och för psykisk sjukdom jämfört med kontrollgruppen. Effekterna 2.8 (psykisk sjukdom) och 1,6 (alkoholrelaterad sjukdom) fler personer som får sjukhusvård motsvarar en förhöjd risk med 10 respektive 16 procent. Den senare effekten är lägre än den effekt på 40 procent som Eliason och Storrie (2009b) redovisar. Vi finner inte motsvarande ökning för pappor.

Placeboskattningarna för perioden före arbetsplatsnedläggningarna är små och inte statistiskt signifikant skilda från noll vilket stödjer en kausal tolkning av de negativa effekterna för mammor som förlorar jobbet.

Våra analyser visar att arbetsplatsnedläggningar drabbar föräldrar och familjer på flera sätt. Dels leder de till förhöjd arbetslöshetsrisk och lägre arbetsinkomster för den drabbade föräldern, dels påverkas familjens disponibla inkomst negativt. När mammor förlorar jobbet finns dessutom tecken på att fler skiljer sig och att de drabbas av sämre psykisk hälsa och ökad risk för alkoholproblem. För pappor kan vi istället se en förhöjd risk att dö i förtid. Jämfört med tidigare studier av svenska arbetstagare, vars arbetsplatser läggs ner, är de hälsoeffekter vi finner för föräldrar mindre.

5 Slutsatser

Vi studerar kortsiktiga och långsiktiga effekter på barn och deras föräldrar av att en förälder förlorar jobbet till följd av en arbetsplatsnedläggning. Vi studerar effekter på barnens hälsa, skolresultat och utfall som unga vuxna och effekter på föräldrarnas arbetslöshet, inkomster, familjesituation och hälsa. Överlag finner vi mycket begränsade effekter på barnen. Men denna avsaknad av konsekvenser för barnen beror inte på att familjen inte påverkas. I likhet med tidigare studier finner vi att föräldrar vars arbetsplatser läggs ned har högre arbetslöshetsrisk och lägre inkomster under en lång tid efter nedläggningen. Vi finner också negativa effekter på föräldrarnas hälsa. Friställda pappors risk att dö i förtid ökar, medan friställda mammor löper större risk att behöva vårdas för psykisk sjukdom eller för alkoholrelaterade sjukdomar.

I kontrast till Rege m.fl. 2009 hittar vi inte tydlig evidens för att barnens skolresultat påverkas negativt av att pappor förlorar jobbet, vi ser inte heller någon tendens till att mammors jobbförlust skulle vara positivt för betygen i årskurs 9. Våra resultat gällande skolresultat är istället mer i linje med det vi själva och andra finner för utfall som unga vuxna, dvs. att föräldrars jobbförlust inte tycks ha några negativa effekter på att klara gymnasiet eller på arbetslöshet och behov av ekonomiskt bistånd. (Bratberg, 2008 och Hilger, 2016).

Det ser alltså ut som att föräldrar och omgivande samhällsstrukturer, trots att föräldrarna själva drabbas ekonomiskt och på andra sätt av att förlora jobbet, ändå lyckas hindra att detta får negativa konsekvenser också för barnen. Detta är ett positivt resultat jämfört med andra länder där barn drabbas negativt av att pappor förlorar jobbet, möjligen för att det ekonomiska skydds nätet är svagare. Det bör läggas till att i de nordamerikanska studierna (se Oreopoulos 2008 och Page m.fl. 2009), där barnen drabbas hårdare av föräldrarnas jobbförlust, är de negativa ekonomiska konsekvenserna för familjerna också betydligt större än i Norden.

En annan skillnad från tidigare studier är att vi inte finner något stöd för att svenska barn gynnas av att mamma blir av med jobbet. En möjlig förklaring till detta är starka normer kring att bidra till familjens försörjning och ekonomiska regelverk som gör att också mammor snabbt vill tillbaka i jobb när de har blivit friställda. Vi ser att mammor, ungefär i samma utsträckning som pappor, ser ut att hitta ett nytt arbete efter en arbetsplatsnedläggning. Vi ser också att hälsan hos både mammor och pappor drabbas negativt av en jobbförlust även om det tar sig olika uttryck.

Referenser

- Aalto, A-M, E. Mörk, A. Sjögren och H. Svaleryd (2019) "Does childcare improve health of children with unemployed parents? Evidence from a Swedish childcare access reform" IFAU Working paper 2019:01.
- Almond, D. och J. Currie (2011). Human Capital Development before Age Five. Handbook of Labor Economics, Elsevier.
- Bratberg, E., Nilsen, Ø. A. och Vaage, K. 2008. Job losses and child outcomes. Labour Economics 15, 591–603.
- Browning, M. och Heinesen, E. 2012. Effect of job loss due to plant closure on mortality and hospitalization. Journal of Health Economics 31, 599–616.
- Conger, R. D. och Conger, K. J. 2007. Understanding the processes through which economic hardship influences families and children. In R. Crane and E. Marshall (Eds.), Handbook of Families and Poverty: Interdisciplinary Perspectives, 64–81.
- Eliason, M. 2011. Income loss: the role of the family and the welfare state. Applied Economics, 43(5), 603–618.
- Eliason, M. 2012. Lost jobs, broken marriages. Journal of Population Economics, 25(4), 1365–1397.
- Eliason, M. 2014. Alcohol-related morbidity and mortality following involuntary job loss: Evidence from Swedish register data. Journal of Studies on Alcohol and Drugs, 75(1), 35–46.
- Eliason, M. och Storrie, D. 2009a. Does Job Loss Shorten Life? Journal of Human Resources, 44(2), 277–302.
- Eliason, M. och Storrie, D. 2009b. Job loss is bad for your health – Swedish evidence on cause-specific hospitalization following involuntary job loss. Social Science & Medicine 68(8), 1396–1406.
- Eliason, M och Storrie, D. 2006 "Lasting or Latent Scars? Swedish Evidence on the Long-Term Effects of Job Displacement", Journal of Labor Economics, 24(4)
- Guryan, J., E. Hurst, och M. Kearney. 2008. "Parental education and parental time with children" Journal of Economic Perspectives 22(3):23–46.
- Hilger, N. G. 2016. Paternal job loss and children's long term outcomes: Evidence from 7 million fathers' layoffs. American Economic Journal: Applied, 8(3), 247–83.

- Huttunen, K. och Kellokumpu, J. 2016. The Effect of Job Displacement on Couples' Fertility Decisions. *Journal of Labor Economics* 34(2), 403–442.
- Kuhn, A., Lalive, R. och Zweimuller, J. 2009. The public health costs of job loss. *Journal of Health Economics* 28, 1099–1115.
- Jacobson, L. S., LaLonde, R. J., och Sullivan, D. G. 1993. Earnings losses of displaced workers. *The American Economic Review*, 83, 685–709.
- Lindo, J. M. 2011. Parental job loss and infant health” *Journal of Health Economics* 30, 869–879.
- Liu, H. och Z. Zhao. 2014. Parental job loss and children's health: Ten years after the massive layoff of the SOE's workers in China. *China Economic Review* 31, 303-319
- Lundin, D, Mörk, E. och Öckert, B. 2008. How far can reduced childcare prices push female labour supply? *Labour Economics* 15, 647–659.
- Mörk, E, A Sjögren och H Svaleryd 2014 “Parental unemployment and child health”, *CESifo Economic Studies*, 2014, vol. 60, no. 2, pp. 366–401.
- Mörk, E, A Sjögren och H Svaleryd 2019 “Parental job-loss and child human capital in the short and long run: An analysis of workplace closures 1995–2000.”, *IFAU WP* 2019:03.
- OECD, 2005. *Babies and bosses: Reconciling work and family life – Canada, Finland, Sweden and the United Kingdom.*
- Oreopoulos, P., Page, M. E., och Stevens, A. H. 2008. ”The intergenerational effects of worker displacement”. *Journal of Labor Economics*, 26, 455–483.
- Page, M., Stevens, A. H. och Lindo, J. M. 2009. “Parental Income Shocks and Outcomes of Disadvantaged Youth in the United States”. *An Economic Perspective on the Problems of Disadvantaged Youth*, Jonathan Gruber (red) NBER, University of Chicago Press.
- Page, M., Schaller, J. och Simon, D. 2017. The effects of Gender-Specific Labor Demand Shocks on Child Health. *The Journal of Human Resources* (published online ahead of print).
- Rege, M, Telle, K. och Votruba, M. 2011. Parental Job Loss and Children's School Performance. *Review of Economic Studies* 78 (4), 1462–1489.
- SCB (1992) ”I tid och otid – En undersökning om kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91”. *Rapport Statistiska Centralbyrån.*

- Schaller, J., och Zerpa, M. 2015 "Short run effects of Parental Job Loss on Child Health. *American Journal of Health Economics* (forthcoming).
- Schaller, J. och Stevens, A. H. 2015. Short-run effects of job loss on health conditions, health insurance and health care utilization. *Journal of Health Economics* 43, 190–203.
- Stevens, A. H. och Schaller, J. 2011. Short-run effects of parental job loss on children's academic achievement. *Economics of Education Review* 30, 289–299.
- Sullivan, D. G. och von Wachter, T. 2009. Job displacement and mortality: An analysis using administrative data. *Quarterly Journal of Economics*, 124(3), 1265–1306.

Bilaga

Tabell A 1: Hälsorelaterade variabler baserade på patientregistret

Variabel	Definition baserad på ICD10 koder
Sjukhusvård	= 1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård)
Undvikbar	= 1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård) med diagnos: Asthma J45, J46; Diabetes E101–E108; E110–E118, E130–E138, E140– E148; Nutrition E40–E43, E550, E643 Anemier D501–509; hypertension I110, I119; Kroniska lungbesvär J41, J42, J43, J44, J47 (huvuddiagnos); *J20 (huvuddiagnos tillsammans med) J41, J42, J43, J44, J47 (bidagnos) Diarré E86, K522, K528, K529 Epilepsi: O15, G40, G41, R56 Infektioner: H66, H67, J02, J03, J06, J312 Sjukdomar som kan förebyggas med vaccin: B16, B26, B05, B06, A15–A19, A37, A36 Influensa och lunginflammation J10, J11, J13, J14, j153, j154, j157 j159, j168, j181, j188 Tandrelaterade sjukdomar K02–K06, A690, K08, K098, K099, K12, k13
Psykisk sjukdom, misshandel och självdestruktiva handlingar	Sjukhusvård för självdestruktiv handling, psykisk sjukdom, misshandel av förälder eller partner
Sjukhusvård för självdestruktiv handling	=1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård) med diagnos: X60–X84, Y10–Y34
Sjukhusvård för psykisk sjukdom	=1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård) med diagnos F00–F99
Sjukhusvård för misshandel av förälder eller partner	=1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård) med diagnos/e-kod Y070 (partner), Y071 (förälder), misshandelssyndrom: T74
Alkoholrelaterad sjukdom	=1 000 om inskriven på sjukhus (slutenvård) med diagnos alkoholförgiftning (T51, X45, X65, Y15), alkoholberoende (F10), alkoholrelaterade lever- eller bukspottkörtelproblem (K70, K85, K86.0–1), Andra alkoholrelaterade sjukdomar (E24.4, G31.2, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, 035.4)